

En el domini català, des de Tortosa fins a l'extrem Sud, s'usa una variant *borrego*, que donat el seu caràcter universal en aquesta zona és més probable que sigui d'herència mossàrab que no un aragonèsisme pastoril. També port. *borrêgo*, gc. i llgd. *bourrêc*,⁵ usats a totes les valls pirinenques, des del Bearn fins a Tolosa i a Beziers (Rohlf's, *Le Gc.*, § 159; *-ec, -ègo*, «primaut, agneau d'un an», Doujat),² mentre que a Provença només s'usa *bourre* com a adjectiu aplicat als anyells que encara mamen, com en la bucòlica escena mistralenca: «tenènt li fedo per lou mourre, / immobile davans li fourre, / fasién tetà lis agnèu *bourre*; / e de-longo entendiàs quauco fedo bramant» (*Mir.* VIII, 18.6). El sufix castellà correspon a *-ĒCUS*, mentre que en gran part del català occidental pirinenc, i la major part dels parlars occitans, sembla coincidir amb *-AECUS*;³ en portuguès pot correspondre a tots dos timbres (Cornu, *GGr.* I, § 8), i el mateix en el Rosselló (*Pas del Borrec* a Òpol, 1960).

L'etimologia sembla bastant segura; en tot cas és evident que no ve del greco-llatí *BURRUS* 'rogenc', idea pròpia d'erudits de gabinet que no han observat mai l'aspecte dels borrecs o anyells (*REW* 1416; Kahane, *Glotta* XXXIX, 142, 138). Més defensable sembla conjeturar vagament una procedència pre-romana (que és potser la idea de Schuchardt, *ZRPh.* XL, 1920, 103),⁴ o merament de creació expressiva, que és el que suggereix Sainéan (*Sources Indig.* II, 36, 226) fixant-se en denominacions semblants d'altres animals: alvernès *bourri* i sav. *borà* 'toro', alv. *bourrec* 'jòneç',³⁰ prov. *bourret*, Champagne id. 'vedellet', it. *birracchio* 'vedell d'un any': tots vindrien d'una veu per apellar l'animal; almenys en part d'aquestes formes això serà cert, si bé s'haurien de comprovar millor la forma i sentit d'aquests mots, car el matís d'algun pot conduir a l'etimologia que he indicat a dalt per a *borrec*.⁵ Aquesta és la que han acceptat la major part dels etimòlegs: Rohlf's, *l. c.*, Wartburg (*FEW* I, 647, n. 2), A. Kuhn (*RLiR*, XI, 184-5) i ja d'altres.

Borrego 'espècie de catquinyoli' és el mateix mot⁴⁰ que *borrec*, aplicació comprensible per la consistència d'aquest dolç, tan dur de rosegar, comparada amb la tossuderia quasi invencible que és pròpia de l'ovella mascle quan ja no és ben jove: la terminació indica un mot creat per pastissers del Migjorn o per al·lusió a un terme de pastors aragonesos. Altres usos figurats: a la Vall de Cardós 'pinyes petites i sense pinyons' (Estaon) o 'llavor dels pins' (Farrera, 1933-4); 'cirus o cúmulus', d'on la dita metereològica *cel a borreguets, aigua a cantarets* (que Salvà registra en⁵⁰ el llibre sobre Callosa d'En Sarrià II, 120).

DERIV.: *Borregada*. *Borregàs*; *-gassa*. *Borregatge*. *Borreguí*. *Borreguer*. *Borreguera* 'part del corral on està tancat el bestiar de llana'. En un sentit semblant a aquest s'usa el substantiu *borreguil* 'pleta' a l'Alt⁵⁵ Aragó, forma que registro a Canfranc i a Aragüés del Puerto (1966), i en forma ampliada *borregaril* a Echo i a Ansó (*Borregueriles* lleigeixo ja en els reglaments pastorals, escrits ja des d'antic, que em faciliten a Ansó); però això també s'hi aplica a una estacada⁶⁰

que enclou un *borreguil* d'aquests, i d'ací passa a una empalissada en un corrent d'aigua,⁶ sentit que a la vall de Tena (Biescas) i en part en aquells llocs també es pronuncia en forma sincopada *burguil*; és, doncs, força versemblant que d'ací vingui l'arag. *borguil* que Boroa defineix «almiar», no sé si amb prou exactitud, i que d'això surti també una forma ribagoçana (*AlcM*) i gascona amb el sentit de 'munt de palla' —Rohlf's; Kuhn; Bertoldi, *NRFH* I, 137n.— que aquests lingüistes i jo mateix (*DCEC* I, 491) volíem explicar per algun arrel germànica o pre-romana: la impossibilitat de justificar fonèticament que qualsevol mot pre-romà en *-GILE* hagi donat *-guil* amb *g* no palatal, fa versemblant que si hi ha interdependència amb els pre-romans pirinencs *barga* i *barguera*, que jo indicava allí, sigui solament en el sentit d'un encreuament entre els dos mots. Serveixi, doncs, aquesta nota de rectificació de la que allí vaig publicar. Cf. encara *brosquil* (*BRUSC*), el contacte amb el qual degué ser només secundari, però pogué tenir algun efecte.

¹ «Mascle de l'any anterior a qui pel febrer se guarda per marrà o se'l fa moltós», J. de Porcioles, *Notes Fkl. d'Àger*, p. 34. — ² En el Gers, antic «sobriquet», avui cogn. «à l'origene, homme au caractère entêté», Polge, *Rev. Int. d'Onom.* XVIII, 242, 246

³ Tanmateix Rohlf's donava *bourrêc* (per a Foix i el Lavedà) en el seu primer treball, *Le Patois de Lescun*. No fóra estrany que hi hagi tal variant local, car també hi ha discrepàncies locals en català. És *borrêc* amb è (que allí continua ɛ̃ o ɛ̃) a les Valls d'Àneu (Espot), tots els pobles de Cardós, i almenys l'Oest de l'Urgellet (Castellàs, 1958); però te é tancada a Aneto (*un borrêc amorro* 'que pateix de vertigen', 1957), a Vall Ferrera, i la è oberta que sento a Cerdanya (Osseja) i a la Vall de Ribes (Queralbs: Coma de les *Borrègues*) suposa ɛ̃; igual el valencià *borrêgos* (Simat de Valldigna) i la pronúncia *Ses Burrègues* que sento com a nom d'un accident de la costa de Capdepera (mall.) també deu ser el mateix. — ⁴ Quan relaciona amb el cast. ant. *borro* i el bc. *borro* 'marrà d'un any', amb basc *marro* 'marrà' i una altra forma basca *barro* 'anyell d'un any'; en castellà *borro* = *borrego* apareix en l'*Alexandre* (mj. S. XIII) i en una poesia del C. de Baena, i *borra* 'ovella' en un doc. de 1485, que cito en el *DCEC*. Sens dubte el bc. *marro* té, en efecte, origen pre-romà, com el nostre *MARRÀ* i el cast. *morueco*, però el cast. *borro* (amb port. alent. *borro*) poden ser formacions regressives sobre *borrego*, i les formes basques citades, que crec més aviat locals, poden resultar de la superposició dels dos tipus. — ⁵ Segons Palay encara que hi ha un bearn. *bourrêc* aplicat a certs caps de vacum, es tracta especialment d'un «bovin qui a encore le premier poil, la *bourre*». — ⁶ «Se le marchó el *burguil* de palos menudos» parlant d'un aiguat, 1966

Borredà NL, V. *broida* *Borrer*, V. *borra* *Borri* ga, V. *borra* i *berruga* *Borrim*, *borrissó*, *borrissol*,